بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2024/HC-B12/65
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފު ޢަރްޟުވި ފަރާތް: މުޙައްމަދު ([illegible])
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: [illegible]

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ނިމުނު ތާރީޚް: 07 ރަޖަބު 1446 / 07 ޖަނަވަރީ 2025

ހައިކޯޓުގައި ޝަރީޢަތް ނިމިގޮސް ނިންމުނު ތާރީޚު: 23 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1446
24 ސެޕްޓެމްބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- **ނަންބަރު:** [redacted]-CA/98/2024
- **ނިންމި ތަން:** (ސިއްރުކުރެވިފައި) ޖުވެނައިލް ކޯޓު
- **މައްސަލަ:** ޝަރުޠުތަކާއެކު ބަންދުން ދޫކޮށްލުން
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 17 ސެޕްޓެމްބަރު 2024
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 17 ސެޕްޓެމްބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
ވަކީލު ވެރިން:
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަލްއުސްތާޛާ [illegible]
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަލްއުސްތާޛާ [illegible]

އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތް
ދިވެހިއެއް (ފަރާތުގެ ނަމާއި އެޑްރެސް ސިއްރުކުރެވިފައި)

ނޯޓް – [illegible] - ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2009 (ކުޑަކުދިންނާމެދު ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޢަމަލުކުރުމުގެ ޚާއްޞަ ޤާނޫނު)ގެ 26 ވަނަ މާއްދާ، 28 ވަނަ މާއްދާ، 29 ވަނަ މާއްދާ، 31 ވަނަ މާއްދާ އަދި 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) - ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނާމެދު ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޢަމަލުކުރުމުގެ ޚާއްޞަ ޤާނޫނު)ގެ [illegible]

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ:

1. މިއީ، (ސިއްރުކޮށްފައި) [illegible] ނަންބަރު:CA/98/2024-[redacted] [illegible] [illegible] [illegible] (މީގެ ފަހުން "[illegible]" ނުވަތަ "[illegible]" ނުވަތަ "[illegible]") [illegible] [illegible]. [illegible] [1] (ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު [illegible] ސިއްރުކޮށްފައި) (މީގެ ފަހުން "[illegible]" ނުވަތަ "މުރާފަޢާ")އެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާގޮތް:

2. [illegible] 18 އަހަރުން ދަށުގެ [illegible] ޖިންސީ [illegible]. [illegible] ޖިންސީ [illegible] [2] [illegible] ޖިންސީ [illegible]. [illegible]

---

[1] ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: (ސިއްރުކޮށްފައި)

[2] ޤާނޫނު ނަންބަރު:19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 123 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި "[illegible]" [illegible]

3. [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] 27 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ކޯޓު އަމުރުގެ [illegible]، 20 (ވިހި) [illegible] [illegible] [illegible]. މި 20 (ވިހި) ދުވަހުގެ [illegible] [illegible]، 17 ނޮވެމްބަރު 2024 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 30 (ތިރީސް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

4. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 17 ޑިސެމްބަރު 2024 [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 17 ޑިސެމްބަރު 2024 ގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

5. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ:

6. (ސިއްރުކުރެވިފައި) މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted]-CA/98/2024 (17 ޑިސެމްބަރު 2024) ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވަނީ [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް [illegible] [illegible] (ދޭއް) 02 ނުކުތާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]؛

6.1 ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ: (ސިއްރުކުރެވިފައި) މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު CA/98/2024-[redacted] (17 ޑިސެމްބަރު 2024) ކޯޓު އަމުރުން ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ މައްޗަށް ޝަރުތުކުރުމަށްފަހު ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ނިންމާފައިވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާ އާއި، 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާއާއި، 28 ވަނަ މާއްދާއާއި، 30 ވަނަ މާއްދާއާއި، 32 ވަނަ މާއްދާއާއި، 35 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފަށްކަމަށްބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

6.2 ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: (ސިއްރުކުރެވިފައި) މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު CA/98/2024-[redacted] (17 ޑިސެމްބަރު 2024) ކޯޓު އަމުރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2021/SC-A/12 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިބްރާހިމް ސައްދާމް އަބްދުލް ރަޝީދު) ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުތިހާދުތަކާ ވަސްތުނި ނުކުރުމުގެ އުސޫލާ ހިލާފަށް ކުރައްވާފައިވާ އަމުރެއް ކަމަށްބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

ހައިކޯޓުގެ ސާމިޢުގެ މަޖިލީހުގައި ދެފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކުގެ ޚުލާޞާ

7. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުގެ ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބުނެފައިވަނީ، މިމައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތް ބަންދުކުރި ގޮތަށް [illegible] އޮއްވާކަމަށެވެ. އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތް [illegible] ޤާނޫނުގެ [illegible] އެކަން މިމައްސަލައިގައި ކޯޓުން [illegible] އަދި [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible]

ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން މިބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި ހެކިން ނުފޫޒު ކޯޓުތަކުގެ އިޖްތިހާދާއި މިބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި [illegible] [illegible] އުޅޭ ނުރައްކާތެރި [illegible] ނިންމާފައިވާ [illegible] އެއްވެސް ވަކިކަމަކަށް ނިޔާއެއް ނުކުރައްވާ، ކުޑަކުދިންނަށް ޖިނާއީ ޢަދުލު [illegible] ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ޤާނޫނު[3]ގައި [illegible] ބަންދުގެ [illegible] [illegible] އެއްވެސް [illegible] ނިޔާއެއް ނުކުރައްވާފައިވާނެއެވެ. މިގޮތުން [illegible] ބަންދުން [illegible] ބަންދުކުރި [illegible] ބަދަލުގައި [illegible] ނުވަތަ [illegible] ބަލައިނުގަނެވޭނެއެވެ.

8. ކުޑަކުދިންނަށް ޖިނާއީ ޢަދުލު [illegible] ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ޤާނޫނު[4]ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/13 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. އަބްދުﷲ ޒާހިރު) އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-B12/83 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު [illegible] ޒާހިރު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނެއެވެ.

9. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[3] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009

[4] އެސް

ޤާނޫނުތަކުންދީފައި ގޮތުގެމަތިން އެކަސްޓްރާޖުޑީޝަލްގޮތަކަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ މުއްދަތު ފާއިތުވުމަށް އުޒުރުވެރިވާ ދައުލަތާއި އެ ދައުލަތުން ސާބިތުކުރުމުގެ ހަމަހަމަ ހުށަހެޅުމުގެ ސާފުވާކަމަށެވެ. އަދި މިފަދަ މައްސަލަތަކަށް ޖާރީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[5]ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ޖާގައި ދޭ ކުރުމަކުން އިސްތިއުނާފު މުއްދަތު ފާއިތުވުމަކީ އާންމު ފާއިތުވުން މުޖުތަމަޢުގައި އޮތް ކުޑަކުދިންނަށް ނުރައްކާ އެއް ދިނުމެއްކަމެވެ.

10. އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ދައުލަތުން ބުނެފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުމުރުގެ ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު ނެތްކަމާއި، ޖިނާއީ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަންކަމާއި އެއްގޮތް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުތަކުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މަސްލަހަތު ނުކުތުމަށް ޖިނާއީ ޤާނޫނުގައި އެކަން ދިއުމަށް މައްސަލަތަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2021/SC-A/12 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިބްރާހީމް ސަޢީދު އަބްދުލް ހަމީދު) ބުނެފައިވާކަމާއި، މިމައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފު މުއްދަތު ފާއިތު ބަދަލުން ދުވަސްވެގެން ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމަށްފަހު އިޖުރާއަތުގެ ސާބިތު ކޯޓު އަމުރުގައި ބުނެފައިވާކަމެވެ. މީގެ އިތުރުން ޖިނާއީ ޤާނޫނުން ބަދަލުކުރުމުގެ ޕްރޮސިކިއުޝަނުން އުޒުރުވެރިކަން އިސްތިއުނާފު މުއްދަތު ބަދަލުން ޤާނޫނުގައި އަމުރު ކަނޑައަޅާފައިވާ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[6]ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުންކަމަށެވެ. ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ބަދަލުކުރުމާއި ގެއްލުން ލިބިދިނުމަށް ޖިނާއީ ޤާނޫނާ ދިމާލަށް ބަލައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ދުވަހުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ ބައިގައި ހުރި މާއްދާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި ބާރު ޖިނާއީ އަދަބުން ހުށަހެޅިފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ދެންނެވުން ގޮސްފައިގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކަށް މަސްއަލަ ނުކުތުމުގެ އުސޫލު ދިފާޢުކޮށްފައިވެއެވެ.

---

[5] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[6] އެ

11. މި ނުކުތާތަކުގެ ރައްދުގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ އޭނާ ގޭބަންދަށް ދޫކުރި ކުރުމަކީ [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވަން [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible]

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

12. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރެއްޖެނަމަ، އޭނާގެ ފަރާތުން [illegible] ނުފޫޒު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ދަޢުވާ [illegible]) [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted]-CA/98/2024 (17 ޑިސެމްބަރު 2024) ކޯޓު އަމުރު ބާޠިލްކުރައްވާފައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2009 ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު)ގެ 2 ވަނަ މާއްދާއާއި 28 ވަނަ މާއްދާއާއި 30 ވަނަ މާއްދާއާއި 32 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތް [illegible]، 35

ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، މުޙައްމަދު 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދެއްވުމަށެވެ.

13.އަދި މުޙައްމަދުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް އެދި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން، (ސިއްރުކުރެވިފައި) މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ބަންދުގައި ހުށަހަޅައިދިނުމަށް، މި ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކައިރިކޮށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރު ކުރައްވާ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން (ސިއްރުކުރެވިފައި) މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން މުޙައްމަދުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމަން ފާސްކުރަން ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވުމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

14.އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާފަރާތުން އެދިވަޑައިގަތީ، (ސިއްރުކުރެވިފައި) މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުން ބާޠިލުކޮށްދެއްވުމާއި އެކޯޓުގެ ނިންމުމަށް އެއްވެސް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތުމަށް ކަނޑައަޅުއްވައިދީ މައްސަލަ ނިންމަވައިދެއްވުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް:

އިސްތިއުނާފުގެ ފުރަތަމަ ނުކުތާއާގުޅޭ:

15.ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން، ކުއްޖެއްގެ ޖުރުމުތަކުގައި ބަންދުކުރެވޭ ނުވަތަ ބަންދުކުރެވޭ މީހަކު ޤާނޫނުއަސާސީން ލިބޭ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން ބަންދު ބަންދުގައިވާ މީހަކީ ހިފެހެއްޓުމަށް މާއްދާތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންވަރަށް ހިފެހެއްޓޭނެކަމަށް އެޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ވީމާ، މިޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މީހާގެ ބަންދުމުއްދަތު ގޮތް ނިންމާއިރު، ޤާނޫނުއަސާސީން ދިފާޢު ބަންދުވެފައި ހިފެހެއްޓިފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ފުރިހަމައަށް ބަލައިގަންނަމެވެ.

16. މި ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަށް ބަލާއިރު، ހިފެހެއްޓިފައިވާ ބަންދުކޮށް ހިފެހެއްޓިފައިވާ ގޮތާއި މިންވަރާމެދު އިތުރަށް ޝަރީޢަތުގައި ބަދަލު ކުރުމަށް ދުރުވެގެންވާން ނުހުށަހަޅައި ނުކުރެވޭ އެނގެއެވެ. ސަބަބަކީ، މިޤާނޫނުގައި، އަބަދުވެސް އެހެންގޮތަކަށް ހިފެހެއްޓިފައިވަނީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ހައްޤެއް ކުރަންޖެހޭ ކަންކަމަށް ތަޢުލީމުގެ މަޖިލީހުން ހިޔާލާ ކަނޑައަޅަން ހޯދުމަށް ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

ޝަރީޢަތުން ހުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން ބަންދު ނުކުރުމުގެ އަޞްލު:

17. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 45 ވަނަ މާއްދާގައި، މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދައުލަތުގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ ޤާނޫނަކާއި އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން ފިޔަވައި، "އެއްވެސް މީހެއްގެ ގައިން އަތްލައި، ހިފުމާއި، ހައްޔަރުކުރުމާއި، އަދި ބަންދުކުރެވިގެނެއް ނުވާނެ" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައެވެ. ވީމާ، އެއްވެސް މީހެއްގެ ގައިން އަތްލައި، ހިފުމާއި، ހައްޔަރުކުރުމާއި، އަދި ބަންދު ކުރެވޭނީ ނަތީޖާ، ޤާނޫނުއަސާސީން ދިފާޢު އަސާސީ ހައްޤެކެވެ. ނަމަވެސް މިއީ މުޠުލަޤު ހައްޤެއް ނޫނެވެ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 45 ވަނަ މާއްދާއިން ސާބިތުވެއެވެ. އެއީ، މީހުންގެ ގައިން އަތްލައި، ހިފުމާއި، ހައްޔަރުކުރުމާއި، އަދި ބަންދު ކުރެވޭނެ ގޮތް އެމާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

18. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދައުލަތުގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ ޤާނޫނަކާއި އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން، މިހާރު ހިފައި ހައްޔަރުކޮށް ބަންދު ކުރިޔަސްވެސް، އެއްވެސް މީހަކުގެ ޝަރީޢަތުން ހުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން ނުވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށް

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބަޔާންކުރާ އަސާސީ ޙައްޤެއް އެންމެންނަށްވެސް ލިބިދެއެވެ. މިއީވެސް މުޠްލަޤު ޙައްޤެއް ނޫންކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިސްތިސްނާތަކުން އެނގެއެވެ.

އިސްތިސްނާ:

19. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ލިބިދޭ އަސާސީ ޙައްޤަކީ، ޝަރީޢަތުން ޙުކުމެއް ކުރުމުގެ ކުރީން ބަންދުގައި ނުބެހެއްޓުމުގެ އަސާސީ ޙައްޤެކެވެ. ނަމަވެސް، މިޙައްޤަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] އިސްތިސްނާތަކެއް ބަޔާންކުރުމަށްފަހު އެކަށައަޅާފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤެކެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިސްތިސްނާއީ ހަތަރު ޙާލަތަކީ؛

- 19.1. [illegible]
- 19.2. [illegible]
- 19.3. [illegible]
- 19.4. [illegible]

މިހަތަރު ޙާލަތެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިސްތިސްނާއީ ހަތަރު ޙާލަތަކީ، [illegible] (rebuttable presumption) [illegible]

20. [illegible]

ފަރާތުގެ މައްޗަށް [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުން ޙުކުމެއް ކުރުމުގެ ކުރިން އެމީހަކު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުން ޤާނޫނުއަސާސީ [illegible] [illegible]. ވީމާ، ޝަރީޢަތުން ޙުކުމެއް ކުރުމުގެ ކުރިން ބަންދު ކުރުމަކީ (pre-trail detention/remand) ޤާނޫނުއަސާސީ [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެއް [illegible].

ޙުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން ބަންދު ކުރުމުގެ ޙައްޤު؛ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ހާއްސަ އުޞޫލުތަކުން އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓުމާއި މިންވަރު:

21. ޝަރީޢަތުން ޙުކުމެއް ކުރުމުގެ ކުރިން ބަންދުގައި ނުބެހެއްޓުމުގެ އަސާސީ ޙައްޤަކީ، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރުމުގެ ކުރިންވެސް އެމީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގައި [illegible] [illegible]. ވީމާ، ޝަރީޢަތުން ޙުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން ބަންދުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ކުރިން [illegible] [illegible]، [illegible] ބަންދުގައި ބަހައްޓަން [illegible].

22. ނަމަވެސް، މި އިސްތިއުނާފުގެ [illegible]، [illegible] [illegible]، ސަބަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރުމުގެ ކުރިން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ހާއްސަ އުޞޫލުތަކުން އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މާނައަކީ، މިޤާނޫނުގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިސްތިސްނާގެ ބާވަތްތަކުގެ ތެރެއިން ދެ ބާވަތެއްގެ މައްސަލަ [illegible] ބަންދުގައި ބަހައްޓަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެކަން އިޖުރާއަތުގެ 26 ވަނަ މާއްދާ އާއި 29 ވަނަ މާއްދާ އާ އަދި [illegible] 28 ވަނަ މާއްދާ [illegible] [illegible].

23. މިދެންނެވި ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރަނީ؛

> [illegible]
>
> 28. ކުށެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މީހަކު، އެމީހާ [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible]

24. ވީމާ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] (rebuttable presumption) [illegible] ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible][7] ވީމާ، [illegible]

25. [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 ([illegible]

---

[7] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2024/SC-A/13 [illegible] (ﷲ) [illegible] 12 ވަނަ [illegible] ބަޔާން ކޮށްފައެވެ.

މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކޮށް ބަންދު ކުރެވޭ މީހަކަށް [illegible] [illegible] [illegible]، މި ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާ ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ، އޭނާއަކީ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާ އޮތް މީހެއް ކަމަށެވެ. އޭނާއަކީ [illegible] [illegible] ނުރައްކާތެރި ކުރިމަތި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ހަމައެހެންމެ، އޭނާގެ [illegible] ވިޔަސް ވެއެވެ.

26. ހަމައެހެންމެ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާ ބަޔާންކުރާ ގޮތުން، [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 50 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible].

ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) [illegible] ބައެއް މާއްދާތަކުގައި [illegible] [illegible]:

27. ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 28 ވަނަ މާއްދާ، މިޤާނޫނުގެ 31 ވަނަ މާއްދާ އާއި 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible] ބަލާއިރު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއްގެ ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހަކު، [illegible] [illegible] އާއި [illegible]

މަރުޙަލާ ނިމެންދެން ބަންދުގައި ދެމެހެއްޓުމަށްޓަކައި، އޭނާއަކީ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާ އޮތް މީހެއްކަން ނޫނީ އޭނާއަކީ މައްސަލައިގެ ހެކި ފޮރުވާފައިވާނެ ނޫނީ ހެކިންނަށް ނުފޫޒު ފޯރުވަން މަސައްކަތް ކޮށްފާނެ މީހެއްކަން ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ސާބިތުކޮށްދޭން ޖެހޭކަމަށް ފުރަތަމަ ނަޒަރުން ބަލާއިރު، މާނަކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ އަމުރެއް ކުރުމުގެ ކުރިން ކޯޓުން ހިމާޔަތް ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި މިކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ފެންނަން އޮތެވެ.

28.ނަމަވެސް، އެޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާއިން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] ޙައްޤު [illegible] ޙައްޤު، ފަސޭހައިން [illegible] މި ޤާނޫނުގެ 31 ވަނަ މާއްދާ އާއި 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible] [illegible]، 28 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (presumption) ގެ ބޭނުން [illegible].

29.ނަތީޖާއަކީ، މިޤާނޫނުގެ ދަށުން މީހަކު ބަންދުގައި ދެމެހެއްޓުމަށް ފަސޭހައިން މަގު ފަހިވުމުގެ ބަދަލުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ސަބަބަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 28 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible]، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާ އޮތް [illegible] ނޫނީ އޭނާއަކީ ހެކި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުފޫޒު [illegible] [illegible] [illegible]

ސާބިތުކުރުމުގެ ދަށުން [illegible]، 28 ވަނަ މާއްދާއިން ޤާނޫނު ދޫކޮށްދީފައިވާ ގޮތުގެ ބާރު ނުހިމެނެއެވެ. އެ ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާއަކީ ޚާއްޞަ މާއްދާއަކަށް ވެގެންވެއެވެ.

30. ވީމާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 31 ވަނަ މާއްދާ އާއި 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ކިޔަންޖެހޭނީ، އެޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ ބާރު ނުހިމެނޭ ނުވާނެ ގޮތަކަށް ކަމަށްވާތީ، އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކޮށް ބަންދުކުރެވޭ މީހުން [illegible] [illegible] [illegible] އާއި [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުގައި [illegible] އޭރު ހަމަހަމަކަމާއި، އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށެއް ކުރިކަމަށް ބެލެވޭނެ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ނޫނީ ކުޑަކުއްޖަކަށް ޖިންސީ ގޯނާ ކުރިކަމަށް ބެލެވޭނެ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް [illegible] [illegible] ސާބިތު ކުރެވިއްޖެނަމަ، 31 ވަނަ މާއްދާ އާއި 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން [illegible] 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ނޫނީ އެމާއްދާގެ (ނ) އަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މައްސަލަ:

31. ދަށު ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]..." [illegible] [illegible].

32.ނަމަވެސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 28 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރަނީ، "...މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ ބަންދުން ދޫކޮށްލިނަމަ، ހެކި ފޮރުވުމަށް ނުވަތަ ހެކިބަސް ދޭންޖެހޭ މީހަކަށް ނުފޫޒެއް ފޯރުވުމަށް މަސައްކަތް ކުރާނެކަމަށް ބަލައި،..." ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އެ ހައްޤު އެ މިންވަރަށް މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ހިފެހެއްޓޭނެ ވެއެވެ.

33.ވީމާ، މުއްދަތަށް ނުވަތަ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހެކި ފޯރުވުމަށް ނުވަތަ ހެކިބަސް ދޭންޖެހޭ މީހަކަށް ނުފޫޒެއް ފޯރުވުމަށްޓަކައި ދެން، އޭނާ ބަންދުގައި ދަމަހައްޓަން އެދި ހުށަހަޅާ ފަރާތުން، ހުށަހަޅުއްވި ހުށަހެޅުމުގައި ސާބިތުކުރަން ކުރިމަތިލާ ދަޢުވާއާ ގުޅޭ ހެކި ހިމެނޭ ގޮތުގެ ތަފްޞީލު ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްޗެއް ނެތް ކަމަށް ބެލެވޭ ޤާނޫނުއަސާސީގެ އަސާސްތަކާ ޚިލާފުވާނެއެވެ. ވީމާ، ސަރަޙައްދުން ދުރުކޮށް ކުރަންދެން އޭނާއަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ ނުރައްކާ އޮތްކަމަށް ބެލެވޭ ސަބަބު ހުރި ހާލަތެއްގައި ދަމަހައްޓަން ޖެހެއެވެ. ޤާނޫނުގައި އެގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައި ހުރުމާއި ސާބިތުވާން ހުރި ބަންދުގެ މުއްދަތާ ގުޅިގެން އެކަމާ ދެކޮޅަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އަސާސީ ހައްޤުތަކާ ގުޅިގެން ބަލައިގަތުމަށް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

34.އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގައި، މުއްދަތު ބަންދުގައި ހުރި މުއްދަތު ދިގުވެފައިވާކަން ކޯޓުން ފާހަގަ ކުރެވުން ކޯޓުން މުރާޖަޢާ ކުރި މައްސަލައެއް ނޫނެވެ. ނަމަވެސް މިއީ މުއްދަތު ބަންދުގައި ހުރުމަކީ ގިނަދުވަސްވެގެން އޭނާގެ ބަދަލުގައިވެސް ފާހަގަ ހަމަހަމައިގެން މުރާޖަޢާކުރި މައްސަލައެއްވެސް ނޫނެވެ.

35.އިސްތިއުނާފު ހައްދުވާ ފާހަގަ ސަރަޙައްދުގެ ދިވެހިރާއްޖެއިން އަދާލަތުގެ އަނެއް ސަލާމަތްކަން ޝަރުތުން އޭރު، މީނާގެ ކުރިން ނުރައްކާ ނުރައްކާތެރި މީނާގެ ދިރިއުޅުމުގެ ވައްޓާލައިގެން ބަލާއިރު، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެ ނުބެލެވޭތީ ނަމަވެސް، މިއީވެސް ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2009

(ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ހިފާނެ ޚާއްޞަ ފިޔަވަޅުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 28
ވަނަ މާއްދާއިން ޤާނޫނު ބަލާފައި އެއް ގޮތެއް ހިމާޔަ ނިންމުމުގެކުރަން. ޤާނޫނު ބަލާފައި އޮތް މިހާރު މިހެން
މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް އެއް ނުރައްކާތެރި ކަމެކެވެ.

36.ކުރިން މިބާވަތުގެ ކުށެއް ސާބިތުވެ ޙުކުމް ކުރެވިފައި ނުވާނަމަ ކުރިން މިބާވަތުގެ މައްސަލައަކަށް
ތުހުމަތުގެ ޝަރީޢަތް ކުރެވިފައި ނުވާނަމަ، މިހާރު ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ ޝަރީޢަތްކުރަމުން އަންނަ
ކުޑަކުދިން ސަލާމަތްތެރިކަން ކަށަވަރު ނުކުރެވޭ. މީގެ އިތުރުން، މިކަމުގެ ދިރިއުޅުމުގެ ވަށައިގެން ސަލާމަތީ
ތަޙުޤީޤުގެ ގޮތުން ސާފުކޮށް ނުވެއެވެ. ހަމައެހެން ތުހުމަތުގެ މައްސަލަ ސަލާމަތީ އިންސާނީ ބަލައިގަތުމަށް،
މިފަދަ ދިރިއުޅުމުގެ ވަށައިގެން މާހައުލު ކުޑަކުދިންނަށް ރައްކާތެރި ގޮތަކަށް ނޫން ކަމަށް ބެލެވެއެވެ.

37.މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތަޙުޤީޤުގެ މަރުޙަލާ އާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން މީހަކު ބަންދުގައި ދެމެހެއްޓުމަށް
ކޯޓުގައިވާ އަމުރެއް މުއްދަތާ ކުރީން ގޮތް ބަންދުކުރުމަށް މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައެވެ. ވީމާ، މުއްދަތާ
ކުރުމުގެ ގޮތުން ކުރިއަށްގެންދާ އަދި އެހެންވެސް ގޮތްތަކުން ވިޔަސް، އެމާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށެވެ.

38.މިމާއްދާގެ (ނ) އަށް ބަލާއިރު، މިޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއްގެ ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ މީހަކު ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާ
އާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން ބަންދު ކުރުމަށް ކަމުގެ އަމުރު، އަދި މުއްދަތު ކުރުމުގެ ހުކުމްތަކުން، އެކަމަކީ
ބަންދުގައި ބެހެއްޓުން ކުރިމަތިވާ ބަދަލު މިހެން ތަފާތުކަމެއް ނޫނީ އޮތީ މިހާރު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ކާރު
ފުރިހަމަ އަދި މުއްދަތު ބައިތިކަން، ސަލާމަތީ ދިރުމުގެ ކުރީގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ބަންދުގެ ދޫކޮށްލުމަށް،
ސަލާމަތީ ބަލަހައްޓާ ޤާނޫނީ އަސާސީ، އެންމެ ފުރިހަމަ މުޖުތަމަޢު ސަލާމަތް އެއް ނުރައްކާ ނުލިބެން
ނުދާނެކަމެވެ. އަދި އެކަމާ ގުޅިގެން ކުރި ފުރިހަމަ ނުވަތަ ކުރިއަށްގެން ކުރި މިހެންވެސް ނޫނީ ފުރިހަމަ
މަސައްކަތް ކުރާނެ ކަމުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ބޭރު ބަލައި ނިޔަލުގައިގެ އަޅައިފައިވާ ކަމެކެވެ. އެކަމަށް އެއް

އެއްވެސް ގޮތަކަށްކަން ބަލާނެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަންދުގައި ހުރި ފަރާތަކަށްނުވެ. ފޯނުގެ އިތުރުން ނަގާ ކުރުމުގެ ގޮތުން މިއީ ބަންދުގައި ހުރި މީހަކަށް ކުރަން ފަސޭހަވާނެ ކަމެއް ނޫނެވެ.

އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ނުކުތާ:

39. ދަށު ކޯޓުން އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީވާ ފަރާތް ސަލާމަތުން ބަންދުކުރުމަށް، ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުރިމަތިން ކޯޓުގެ ނަންބަރު:12/Cr-C/2022 ގެ ސިއްރާއީ ދެކެވޭ ބަންދުގައި ހުރި ފަރާތުގެ ބަންދު މުއްދަތު ކުރި ގޮތުގެ ނަންބަރު:145-B7/AM/2024/05 ނިންމުމާ ބަލާފައިވާ ދަށު ކޯޓު ފަރާތުގައި ފާހަގަކުރި ކަންކަމަކީ ހިނދު ކަން ގޮތަކަށް ފާހަގަކުރެވެނިކަމުގައިވާކަން ސާފުވެ ނުވެއެވެ. އަދި އެހެންކަމުން، ބަންދު މުއްދަތުގައި ގޮތުގެ މައްސަލައާއި ހުށަހެޅި މިއުޞޫލު މައްސަލައާ އެއްގޮތް ވެގެންދިޔަ ހިނދު ކަން ގޮތަކަށް ކަމުގެ ސާފުނުވެއެވެ.

40. މިމައްސަލައިގައި ދަށު ކޯޓުން އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީވާ ބަންދު މުއްދަތު ކުރުމުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ އުޞޫލު މާއްދާތަކަށް ބަލާފައިވާކަން އެނގޭކަށްނެތީ ސާފުނުވެއެވެ. މިމައްސަލައަކީ، އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީވާ ފަރާތް، ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނަށް ދޭ ޚާއްސަ އަދަބުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން، ހުއްޓުވާލެވޭ ބަންދުކުރެވޭ މައްސަލައެކެވެ. ވީމާ، އެފަދަ ޤާނޫނުތަކުގައި ޚާއްސަ ޤާނޫނެއް އެއްގޮތުން އަންނަ ޤާނޫނީ މަސައްކަތް ކުރަންޖެހުނު ގޮތެއް ސާފު ނުވެއެވެ.

▪ ފޯސިއްޔަތު ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ސ. ހަވީދަށް ދަޤީޤު އަނބުރާއަތުވުން ފާސްވިއެވެ

ޤާނޫނީ ވަކީލުގެ ޙައްޤު:

41.މިމައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްދިޔަ ވަގުތު، މައްސަލަވެރިޔާ ކުރިއަށް ދާން ބޭނުންވަނީ ޤާނޫނީ ވަކީލަކާއެކު ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ. ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ޙައްޤަކީ އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން، ދައުލަތުގެ ތިބިދިނުމުގެ ގޮތުން މައްސަލަ ތަޙުޤީޤު ކުރުމުގެ ކުރިން، ތަބްދީލުކުރަން އަންގަންޖެހޭ އަންގައިދޭން ވާނީ އިދާރީ ގޮތުން މިކަމުން އަންގާފައެވެ.

42.ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) އަށް ގެނެވުނު 5 ވަނަ އިޞްލާޙުގެ ބާރުން ކަނޑައެޅޭނީ،[9] މިފަދަ މައްސަލައެއްގައި މިޢާދުގައި ތަޙުޤީޤީ ކުރާ ހާޒިރުކުރުން ފެށިގެން، ބަންދުން ދުވަސްތަކެއް ހިފަހައްޓައިގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްގެންދާން ފެށުމަށެވެ. އެބާވަތުގެ ޝަރީޢަތް މައްސަލަ ސަބަބުތަކަކާހެދި ތަޙުޤީޤުކުރާ ފަރާތުން ޝަރީޢަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ވަކިވަކި ފަރާތްތަކުން ހުށަހެޅުމުން އެދިފައިވާނެ ސަބަބު. މިހާ، މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ހުށަހެޅުން، ބަންދުގައި ތިބޭ މީހުންނަށް ލިބިދޭއި ދިޔަ މިހުން ހިފުން ގޮތަށް، ޤާނޫނީ ވަކީލުގެ ޙައްޤު ހޯދައި ދިނުމުގައި ސަލާމަތްކަން ދޫނުކުރާ ކަމަށް ދެކެމެވެ.

---

[9] "3-198. (ހ) މި މާއްދާގެ (ށ) ނަންބަރު (ނ) ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއްގެ ދިފާޢު ކުރަން ފުރުޞަތު ދިނުމަށް، އެ މައްސަލައެއް ޝަރީޢަތް ފެށޭނީ މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުން 48 (ސާޅީސް އަށެއް) ގަޑިއިރު ތެރޭގައި މައްސަލަ ޝަރީޢަތް ކުރުމަށް ތާވަލްކުރެވޭ ގޮތަށް ނިންމަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޝަރީޢަތް ފެށިގެން ކަޑައްތު ނުކުރެވޭ ހިނދެއްގައި އިސްތިސްނާއިން ޙާލަތުގައި، ޝަރީޢަތް 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައެއް ނިންމަން ޤާނޫނީ ގޮތުން ފުރުޞަތު ލިބޭނެ ގޮތަކަށް ޝަރީޢަތް ކުރިއަށް ގެންދަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައި ވާ 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ފަހުން، މައްސަލަ ތަޙުޤީޤްކުރާ ޤާނޫނީ ފުރުޞަތު ހިފެހެއްޓޭނެއެވެ. އަދި އެމުއްދަތު ފަހުން، ބަންދުގެ ކަނޑު ދުވަސްތަކެއް ހިފަހައްޓައިގެން ނުވާނެއެވެ."

ނިންމަން ފެންނަ ގޮތް

43. ވީމާ، އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ކޯޓު އަމުރު ބާތިލު ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ދެކެމެވެ.

44. ޤާނޫނު ނަންބަރު:12/2009 (ކުޑަކުދިންނާ ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން، [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި [illegible] ބަންދުގައި ދަމަހައްޓަން ކޯޓުން ކުރާ އަމުރު، ނިމުމަކަށް [illegible] އެ އަމުރު ނެރުނު ކޯޓުން އެ އަމުރު ބާތިލު ކުރުމުން ކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކުރެއެވެ. ވީމާ، މިކޯޓުން ނެރޭ އަމުރެއްގެ ދަށުން މީހާ ބަންދުކުރަން އަމުރު ކުރުމުގައި، [illegible] [illegible] މިޤާނޫނުގައި އޮތް އުސޫލު ތަންފީޒު ކުރަން އަމުރު [illegible] [illegible] ކަމެއް ކަމަށް ދެކެމެވެ.

45. އެހެންކަމުން، މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު:22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، މުޙައްމަދު 07 (ހަތެއް) ދުވަހަށް ބަންދު ކުރުމަށް އަމުރު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible] ރައުޔު

46. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު [illegible] ރައުޔަށް ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible] ރައުޔު

47. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު [illegible] ރައުޔަށް ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތައް އެހެން ހުރުމުން، (ސިއްރުކުރެވިފައި) ރެޖިސްޓްރާރ ކޯޓުގެ ނަންބަރު:[redacted]-CA/98/2024 (17 ޑިސެމްބަރު 2024) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރި އަމުރު [illegible]، [illegible] 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުކުރުމަށް އަމުރުކޮށް، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ސިއްރުކުރެވިފައި) ރެޖިސްޓްރާރ ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް އަންގައި، މިގޮތުން [illegible] މިޤަޟިއްޔާގައި [illegible] ގޮތަށް [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތް [illegible] [illegible] [illegible] މި ޤަޟިއްޔާ ތިން ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމް ކުރީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޤު